

Anmälda brott

Slutlig statistik för 2012

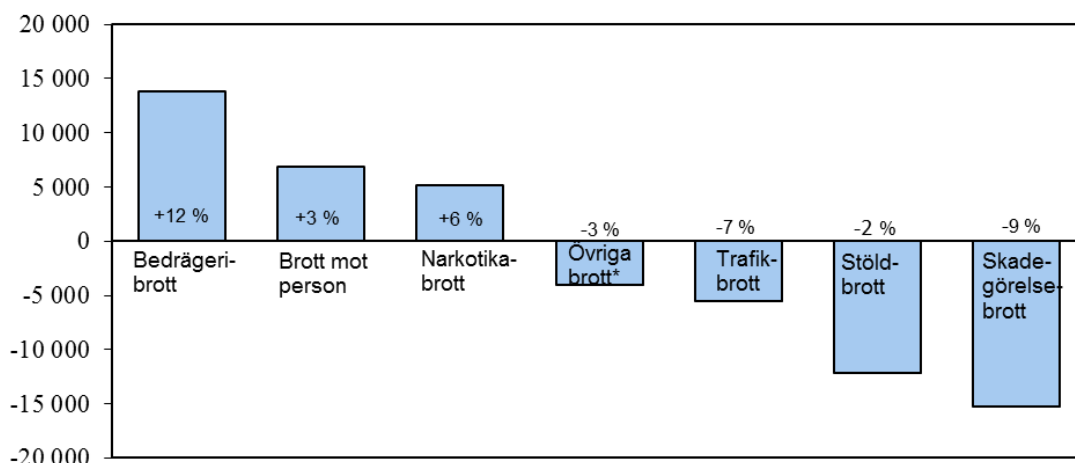
Anmälda brott

Sammanfattning

- Under 2012 anmäldes drygt 1,4 miljoner brott, vilket är en minskning med 13 700 brott jämfört med året innan.
- Jämfört med 2011 ökade de övergripande kategorierna bedrägeribrott, brott mot person och narkotikabrott i antal anmälda brott, medan skadegörelsebrott, stöldbrott och trafikbrott minskade. Övriga brott som inte kan sorteras in i någon av de ovanstående kategorierna minskade under samma period.
- De enskilda brottstyper som ökade mest i antal anmälda brott mellan 2011 och 2012 var fickstöld, bedrägeri med hjälp av internet, övrigt bedrägeri, dataintrång och överlåtelse av narkotika.
- De enskilda brottstyper som minskade mest i antal anmälda brott mellan 2011 och 2012 var övrigt klotter, cykelstöld, stöld ur och från motordrivet fordon, bilstöld samt klotter mot kollektivtrafik.
- Under 2012 anmäldes 534 000 stöldbrott (8 kap. brottsbalken), vilket är en minskning med 2 procent jämfört med föregående år. Bostadsinbrotten minskade sammantaget med 4 procent till 21 300 anmälda brott. Antalet villainbrott var 14 000, vilket innebär en ökning med 1 procent, medan lägenhetsinbrotten minskade med 12 procent till 7 330 anmälda brott. Bilbrotten (biltillgrepp och stöld ur och från motorfordon) minskade med 10 procent till 78 500 anmälda brott år 2012.
- Personrånen minskade med 7 procent till 6 890 anmälda brott. Antalet anmälda butiksrån minskade med 6 procent till 734 brott, medan antalet anmälda bankrån minskade med 22 brott (-51%).
- Under 2012 anmäldes 254 000 brott mot person (3–7 kap. brottsbalken), vilket är 3 procent fler än 2011. Bland misshandelsbrotten minskade den anmälda misshandeln mot barn i åldrarna 7–14 och 15–17 år samt misshandel mot man 18 år eller äldre, jämfört med 2011, medan misshandel mot barn 0–6 år ökade, liksom misshandel mot kvinna 18 år eller äldre.
- Anmälda ofredanden ökade med 10 procent till 55 900 anmälda brott, medan olaga hot minskade till 48 500 brott (-5 %). De anmälda våldtäkterna minskade med 3 procent till 6 320 brott. Anmälda brott om grov fridskränkning minskade till 1 910 anmälda brott (-2 %) medan grov kvinnofridskränkning låg kvar på i stort sett oförändrad nivå 2 470 anmälda brott.

Definition

- *Anmälda brott* omfattar alla de händelser som anmälts och registrerats som brott hos Polisen, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning visar sig inte vara brott. För en mer detaljerad beskrivning se *Statistikens innehåll*.

Figur 1. Förändringar i antalet anmälda brott mellan 2011 och 2012 (procentuell förändring inom respektive brottskategori redovisas inuti staplarna).

* Övriga brott utgörs av de brott som inte ingår i någon av de andra kategorierna. Det är bland annat bidragsbrott, smuglingsbrott, alkoholbrott, miljöbrott och överträdelse av besöksförbud. Minskningen av de anmälda brotten i kategorin övrigt kan förklaras av ett enskilt ärende i Skåne län 2011 som innehöll ett stort antal dopningsbrott och illegal försäljning av läkemedel. Detta ärende är inte med i statistiken 2012, därför minskar antalet övriga brott.

Inledning

Statistiken över anmälda brott ger en övergripande bild av ärendeinflödet till Polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Den visar antalet händelser som har anmälts och registrerats som brott hos dessa myndigheter.

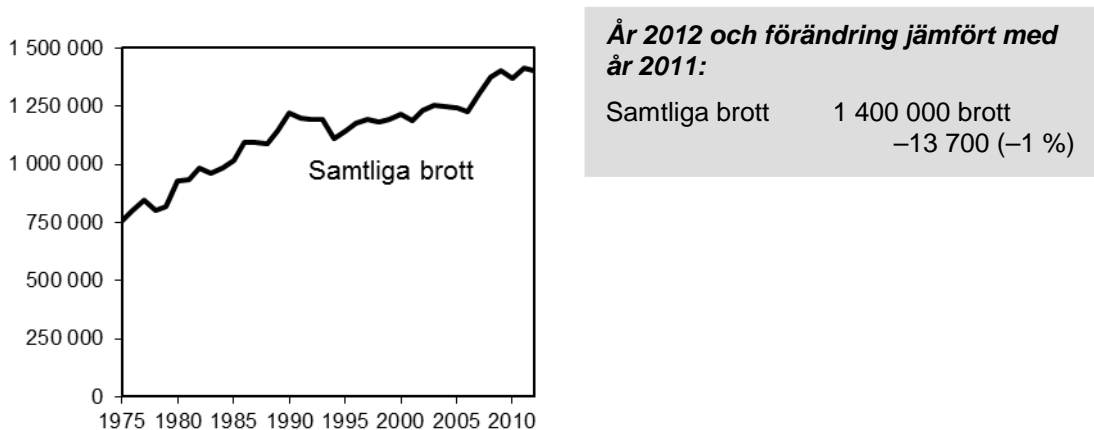
Statistiken redovisas i huvudsak i enlighet med den juridiska indelningen av brott i lagstiftningen. I vissa fall förekommer dock information som är mer detaljerad än det lagrum som reglerar brottet. Det gäller till exempel anmälda fall av misshandel, som bland annat redovisar den utsatta personens ålder och kön. I vissa andra fall är statistiken mindre detaljerad än lagstiftningen, vilket är fallet för en stor del av brotten i den specialstraffrättsliga lagstiftningen.

När du tolkar statistiken *tänk på att ...*

- statistiken visar *antalet anmälda* brott och inte det totala antalet faktiskt begångna brott. Hur stor andel av de faktiska brotten som anmäls varierar beroende på brottstyp.
- det faktiska antalet brott oftast är högre än det antal brott som redovisas i statistiken. Ett undantag är anmälda fall av dödligt våld, där det faktiska antalet är lägre än anmälningsstatistiken visar. Det beror på att dessa anmälningar främst visar antalet händelser med dödlig utgång som behöver utredas för att bedöma om ett mord eller dråp har begåtts eller inte.
- benägenheten att anmäla brott kan förändras över tid, till exempel på grund av förändrade attityder i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Detta gör det svårare att utifrån de anmälda brotten avgöra om brottsligheten i samhället faktiskt ökar eller minskar.
- för vissa brottstyper, som narkotikabrott och trafikbrott, beror antalet anmälda brott till stor del på polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Om insatserna förändras påverkar det oftast antalet anmälda brott.
- förändringar i lagstiftningen kan påverka utvecklingen av vilka brott som anmäls.

Utvecklingen av samtliga anmälda brott

Under 2012 anmäldes totalt 1 400 000¹ brott till polis, tull eller åklagare. Det är 13 700 färre anmälningar än 2011. Från år 2003 har antalet anmälda brott ökat med 147 000 brott (+12 %). Utvecklingen av samtliga anmälda brott karaktäriseras sedan 1975 av en kontinuerlig ökning. Den genomsnittliga ökningstakten, det vill säga den procentuella förändringen år från år, har dock inte varit lika kraftig efter 1990-talet.

Figur 2. Det totala antalet anmälda brott, 1975–2012.

Anmälda bedrägeribrott, brott mot person och narkotikabrott var de brottskategorier som ökade i antal under år 2012, medan trafikbrott, stöldbrott och skadegörelsebrott minskade. De brottstyper som inte kan sorteras in i någon av de nämnda kategorierna minskade sammantaget med 3 procent.

De enskilda brottstyper som ökade mest i antal anmälda brott var fickstöld, bedrägeri med hjälp av internet, övrigt bedrägeri, dataintrång och överlåtelse av narkotika. De enskilda brottstyper som minskade mest var övrigt klotter, cykelstöld, stöld ur och från motordrivna fordon, bilstöld samt klotter mot kollektivtrafik.

Bostadsinbrotten minskade med 4 procent; inbrotten i villa, radhus och dylikt ökade med 1 procent, medan lägenhetsinbrotten minskade med 12 procent. Bilbrotten, det vill säga bilstölder och stöld ur och från motordrivna fordon, fortsatte att minska (-10 %).

Brott mot person ökade med 3 procent jämfört med år 2011 till sammanlagt drygt 255 000 anmälda brott.

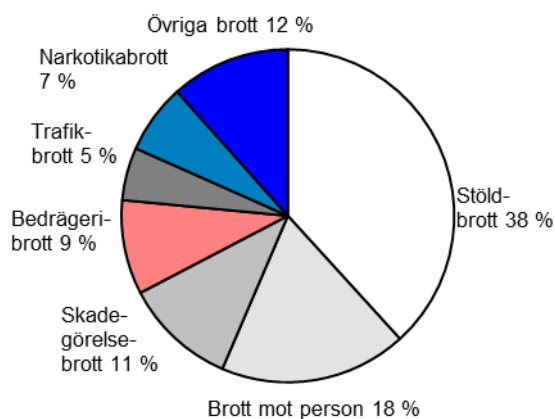
¹ Talen över antal anmälda brott redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Detta kan exemplifieras med följande fall: 1 416 327 brott blir 1 420 000, 1 564 brott blir 1 560 och 373 brott blir 373.

Urval av brottstyper som ökade 2012	Förändring jämfört med 2011		Urval av brottstyper som minskade 2012	Förändring jämfört med 2011	
	Antal	Procent		Antal	Procent
Fickstöld	+7 760	+17 %	Övrigt klotter	-5 800	-15 %
Bedrägeri med hjälp av internet	+6 430	+43 %	Cykelstöld	-5 220	-8 %
Övrigt bedrägeri	+5 200	+15 %	Stöld ur och från motordrivet fordon	-4 370	-7 %
Dataintrång	+5 050	+140 %	Bilstöld	-3 980	-20 %
Överlåtelse av narkotika	+3 280	+42 %	Klotter mot kollektivtrafik	-3 720	-16 %

Tabell 1. Brottsökning respektive minskning år 2012.

Brottsstrukturen

Under 2012 utgjorde stöldbrotten 38 procent av samtliga anmälda brott. Den senaste tioårsperioden utmärks av att stöldbrottens andel har minskat – med 15 procentenheter sedan år 2003 – medan de flesta övriga brott har ökat sina andelar. Brotts mot person (kap. 3–7 brottsbalken) ökade med 5 procentenheter, bedrägeribrotten ökade med 4 procentenheter och narkotikabrotten ökade med 3 procentenheter. Andelen trafikbrott och skadegörelsebrott minskade med 1 procentenhet jämfört med 2003.

År 2012 jämfört med 2003:			
(Brottskategorier i procent av samtliga anmälda brott)			
	2003	2012	Skillnad
Stöldbrott	53	38	-15
Brotts mot person	13	18	+5
Skadegörelsebrott	12	11	-1
Bedrägeribrott	5	9	+4
Trafikbrott	6	5	-1
Narkotikabrott	3	7	+3
Övriga brott	7	12	+4

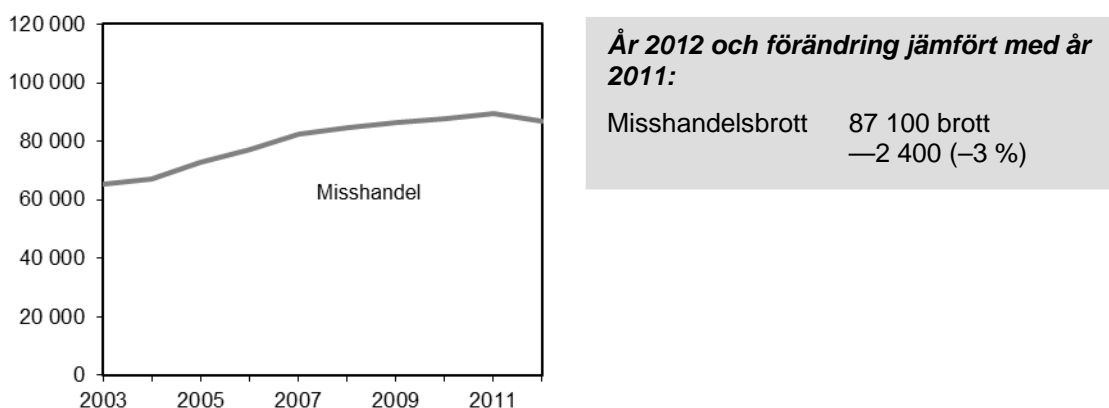
Figur 3. Brottskategorier i procent av det totala antalet anmälda brott, år 2012 (1 400 000 brott).

Utvecklingen av anmälda brott mot person

Under 2012 anmäldes 255 000 brott mot person (3–7 kap brottsbalken), vilket är fler än 2011 (+3 %). Det motsvarar 18 procent av samtliga anmälda brott. Under den senaste tioårsperioden har de anmälda brotten mot person ökat med 54 procentenheter. Anmälda brott om misshandel, olaga hot eller ofredande står tillsammans för tre fjärdedelar av de anmälda brotten mot person. Övriga brott som ingår i kategorin är bland annat dödligt våld, sexualbrott, vållande till annans död eller till kroppsskada, grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse, sexuellt tvång och egenmäktighet med barn. I detta kapitel beskrivs utvecklingen för ett urval av de brottstyper som ingår i brott mot person.

Misshandel och fridskränkning

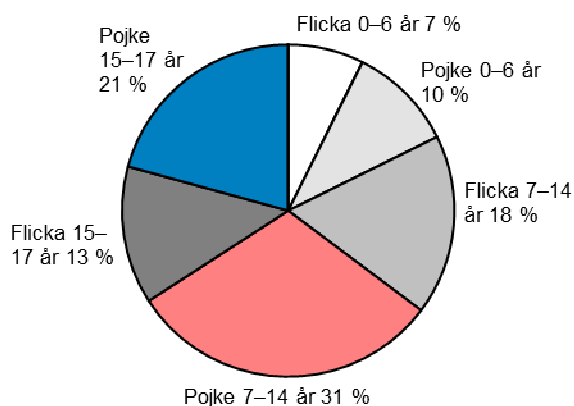
Antalet anmälda misshandelsbrott minskade år 2012. Totalt anmäldes 87 100 misshandelsbrott, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. Antalet *misshandelsbrott mot kvinna 18 år eller äldre* ökade med 1 procent till 28 400. Under 2012 anmäldes 40 400 *misshandelsbrott mot man*, vilket är 5 procent färre än 2011.

Figur 4. Antal anmälda misshandelsbrott, åren 2003–2012.

Misshandel mot personer 18 år och äldre redovisas efter kön, efter om gärningspersonen är bekant eller obekant med offret och om brottet skett inomhus eller utomhus. Sedan 2009 redovisas även de brott som skett inomhus av en gärningsperson som är bekant till offret uppdelat efter *nära relation*² respektive *ej nära relation*. För anmäld misshandel mot kvinna 18 år och äldre är misshandel inomhus av bekant, vanligast. För man 18 år och äldre är misshandel utomhus av obekant, vanligast.

Antalet anmälda *misshandelsbrott mot barn* i åldern 0–6 år ökade med 11 procent till 3 230 anmälda brott under 2012. Antalet anmälda misshandelsbrott mot barn i åldern 7–14 år var 8 810, vilket är en lägre nivå än 2011 (−5 %). Misshandelsbrotten mot barn i åldern 7–14 år anmäls i hög grad av skolan, vilket slår igenom i statistiken på så sätt att färre brott anmäls under sommaren än under terminerna.

Figur 5. Anmälda misshandelsbrott mot barn 0–17 år i procent av det totala antalet anmälda misshandelsbrott mot barn, år 2012 (18 300 brott).

² Offret och gärningspersonen är eller har varit gifta eller sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden eller har gemensamma barn utan att bo tillsammans.

År 2012 anmäldes sammantaget 18 300 misshandelsbrott mot barn i åldern 0–17 år. Det motsvarar 21 procent av alla anmälda misshandelsbrott. Av dessa riktades 7 020 (38 %) mot flickor och 11 300 (62 %) mot pojkar.

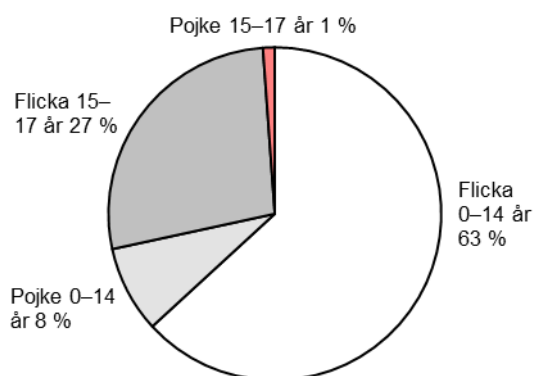
De anmälda misshandelsbrotten mot såväl män som kvinnor och barn har, med något undantag, ökat kontinuerligt under de senaste tio åren. Under 2012 anmäldes 34 procent fler misshandelsbrott än 2003.

Grov kvinnofridskränkning (2 470 brott) låg kvar på i stort sett oförändrad nivå jämfört med 2011, medan grov fridskränkning (1 910 brott) minskade med 2 procent. Både grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning har ökat kraftigt de senaste 10 åren. Jämfört med år 2003 anmäldes 33 procent fler fall av grov kvinnofridskränkning och nästan sex gånger fler fall av grov fridskränkning under 2012. Eftersom dessa brott består av ett flertal andra brott, såsom misshandel, olaga hot etc. som ska ses som ett led i en upprepad kränkning, är det troligt att skälet till uppgången av dessa brottstyper återfinns i polisens och Åklagarmyndighetens sätt att hantera dessa brott.

Våldtäkt och andra sexualbrott

År 2012 anmäldes 16 900 *sexualbrott*, vilket är en marginell minskning jämfört med 2011. De anmälda *våldtäkterna* minskade med 3 procent till 6 320 anmälda brott, och *sexuellt ofredande* minskade något till 7 610 anmälda brott (–2%). *Sexuellt tvång, utnyttjande med mera* minskade med 5 procent.

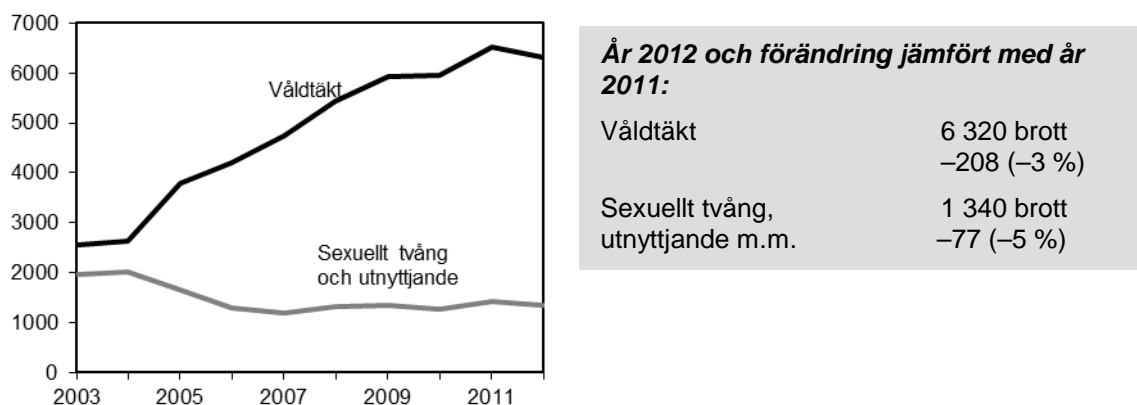
Totalt anmäldes 2 880 våldtäkter mot barn i åldern 0–17 år. I 10 procent av våldtäkterna var offren pojkar. Pojkar som offer var högst representerade i åldersgruppen 0–14 år och lägst representerade i åldersgruppen 15–17 år. Bland de vuxna offren var 96 procent kvinnor och 4 procent män.

Figur 6. Anmälda våldtäkter mot barn 0–17 år i procent av det totala antalet anmälda våldtäkter mot barn, år 2012 (2 880 brott).

De anmälda våldtäkterna har ökat kontinuerligt under de senaste tio åren med undantag för i år. Ökningen har ett flertal orsaker. En stor del av den kan förklaras av att en ny sexualbrottslagstiftning trädde i kraft den 1 april 2005. Den innebär bland annat att vissa gärningar som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande nu rubriceras som våldtäkt. Effekten av lagändringen slår igenom i statistiken på så vis att antalet anmälda brott avseende sexuellt tvång och utnyttjande har minskat sedan 2005, medan antalet anmälda våldtäkter har ökat. Minskningen av antalet anmälda brott rörande sexuellt tvång och utnyttjande har dock inte varit lika kraftig som ökningen av antalet anmälda våldtäkter. Under 2005 och 2008 påverkades statistiken också av enskilda anmälningar som innehöll ett stort antal brott mot ett och samma brottsoffer. Även förändringar i

anmälningens benägenheten kan ha påverkat hur många våldtäkter som har anmälts.

Figur 7. Antal anmälda våldtäkter och sexuellt tvång och utnyttjande m.m. åren 2003–2012.

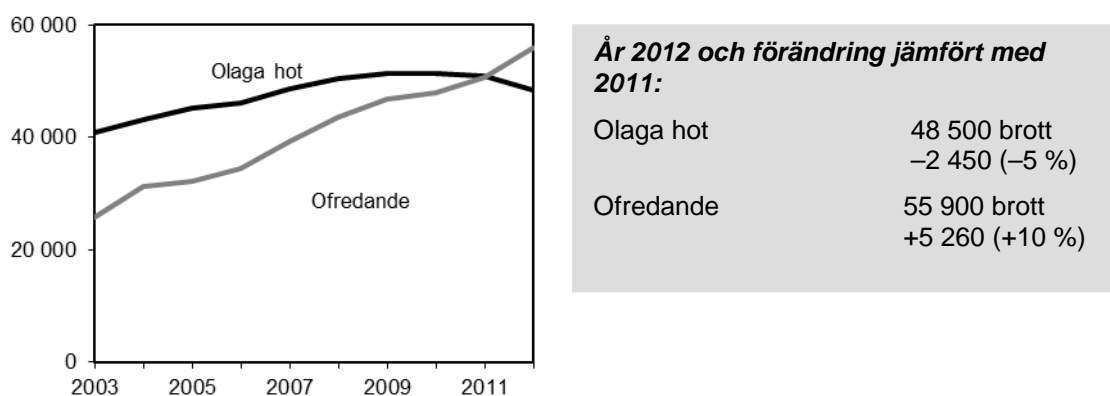
Dödligt våld

Antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång, ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld årligen. Statistiken visar samtliga anmälda händelser med dödlig utgång som det finns anledning att utreda för att bedöma om ett mord eller dråp kan ha begåtts. Många av fallen kommer efter utredningen att visa sig vara till exempel självmord, olycka eller naturlig död. Det förekommer även att flera polisanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att statistiken innehåller dubletter. I anmälningssstatistiken ingår även dödligt våld som begås utomlands, men som anmäls och registreras i Sverige.

För att kunna presentera ett så korrekt antal fall av dödligt våld som möjligt genomför Brå sedan år 2002 en specialstudie där varje enskild anmälan av fullbordat mord, dråp eller vållande till annans död granskas. Resultatet av studien presenteras i en separat rapport som finns tillgänglig på Brås hemsida: www.bra.se/dodligt-vald. Resultaten för 2012 publiceras i samband med den slutliga statistiken den 27 mars 2013.

Olaga hot och ofredande

Under 2012 anmäldes 48 500 *olaga hot*, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med 2011. Antalet anmälda *ofredanden* ökade med 10 procent till 55 900 anmälda brott.

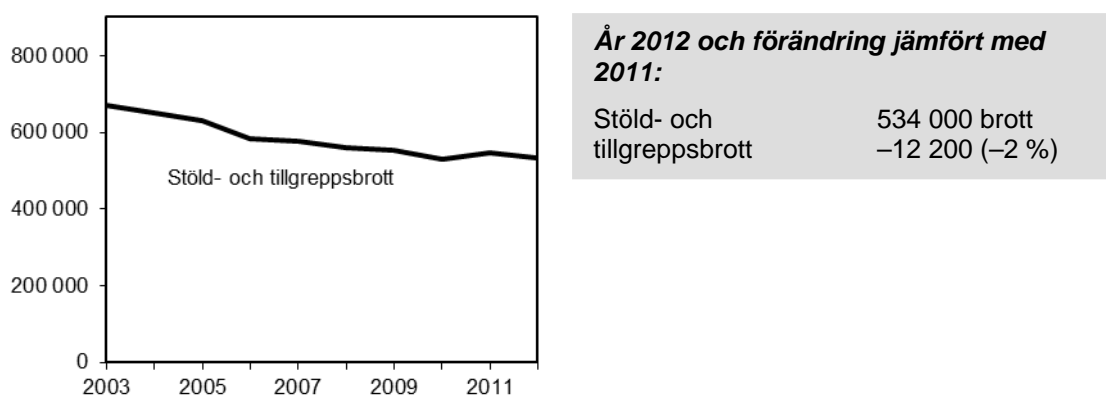
Figur 8. Antal anmälda fall av olaga hot och ofredanden, åren 2003–2012.

Anmälningar om ofredande har ökat kontinuerligt under de senaste tio åren. Olaga hot ökade fram till 2011, men minskade i år. När det gäller olaga hot och ofredande mot personer under 18 år kan det noteras att anmälningarna i likhet med misshandel mot ungdomar (7–14 år) minskar tydligt under sommarmånaderna.

Utvecklingen av anmälda stöld- och tillgreppsbrott

De anmälda stöld- och tillgreppsbrotten (8 kap. brottsbalken) minskade med 2 procent under 2012 jämfört med 2011. De stöldbrott som minskade mest i antal var bil- och cykelstöld. De två typerna av stöldbrott som ökade mest i antal var fickstöld och övrigt stöld och snatteri i hotell, kafé, restaurang, biograf, teater, nöjes-, samlings- och ungdomslokal.

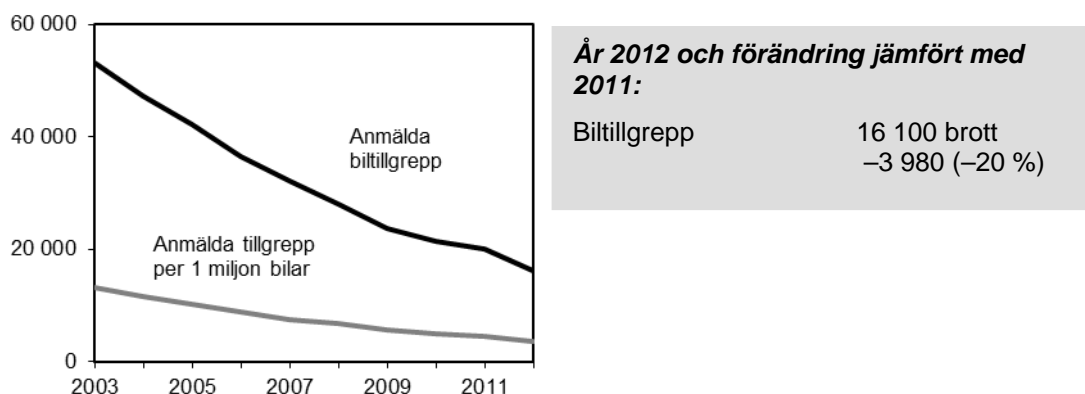
De anmälda stöldbrotten har minskat under den senaste tioårsperioden och ligger nu på en nivå som är 20 procent lägre än 2003.

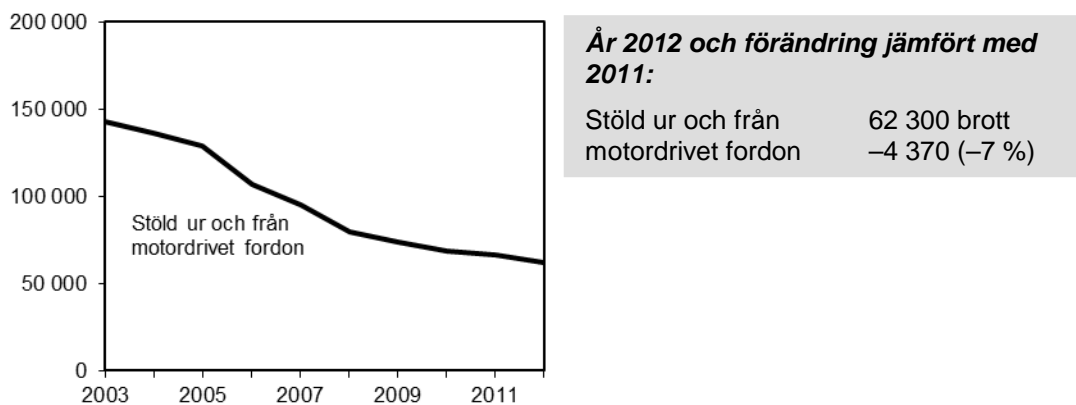
Figur 9. Antal anmälda stöld- och tillgreppsbrott, åren 2003–2012.

Bilbrott

År 2012 minskade de anmälda bilbrotten (biltillgrepp och stöld ur och från motorfordon) med 8 340 brott jämfört med 2011 (-10 %). Totalt anmäldes 16 100 biltillgrepp och 62 300 stölder ur och från motordrivna fordon under 2012. Sedan 2003 har antalet biltillgrepp minskat med 70 procent, medan antalet stölder ur och från motorfordon har minskat med 56 procent.

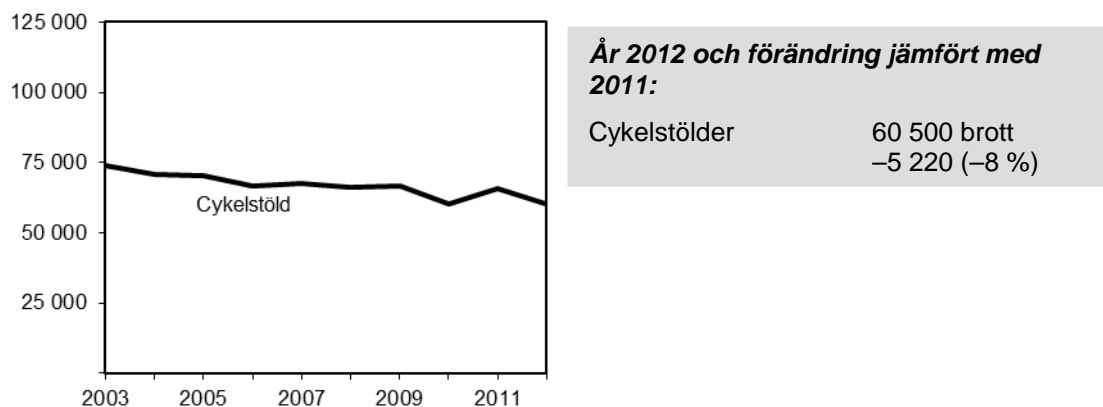
Figur 10. Antal anmälda biltillgrepp och antal anmälda biltillgrepp per 1 miljon bilar i trafik åren 2003–2012 (källa: SIKÄ för åren 2002–2009, Trafikanalys för 2010–2012).

Figur 11. Antal anmälda stölder ur och från motordrivet fordon, åren 2003–2012.

Cykelstöld

År 2012 anmäldes 60 500 cykelstölder, vilket är en minskning med 8 procent jämfört med föregående år. Under de senaste tio åren har de anmälda cykelstölderna minskat med 19 procent.

Figur 12. Antal anmälda cykelstölder, åren 2003–2012.

Bostadsinbrott och andra inbrottsstölder

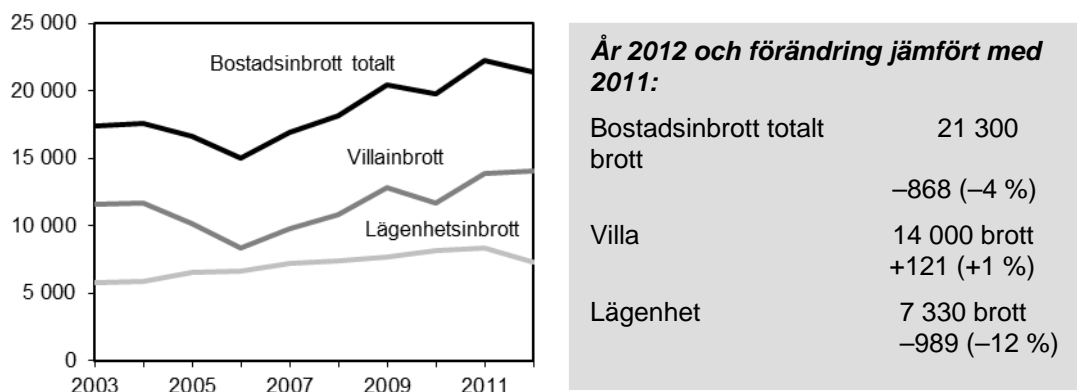
År 2012 anmäldes 87 800 inbrottsstölder, vilket är en minskning med 7 procent jämfört med 2011. De två typerna av inbrottsstöld som minskade mest i antal var inbrottsstöld i källare och på vind och inbrottsstöld i industri, verkstad, byggplats, lager, garage, hamnområde, kontor m.m.

Antalet anmälda inbrott i villa och radhus ökade med 1 procent. Lägenhetsinbrotten minskade med 12 procent under 2012 till 7 330 inbrott under året, och inbrott i källare och vind minskade med 17 procent.

Under de senaste tio åren har det totala antalet anmälda bostadsinbrott fluktuerat kring en uppåtgående trend. Lägenhetsinbrotten har i princip ökat kontinuerligt den senaste tioårsperioden, men denna utveckling bröts år 2012 då anmälningarna minskade. Under den senaste tioårsperioden har utvecklingen för villainbrotten karaktäriserats av svängningar upp och ned. Efter den senaste uppgången ligger nivån på anmälda villainbrott 21 procent högre än för tio år sedan.

De anmälda villainbrotten har under de senaste tio åren fått en alltmer säsongsbetonad prägel. Vid mer detaljerade analyser framträder november som den månad då det anmäls

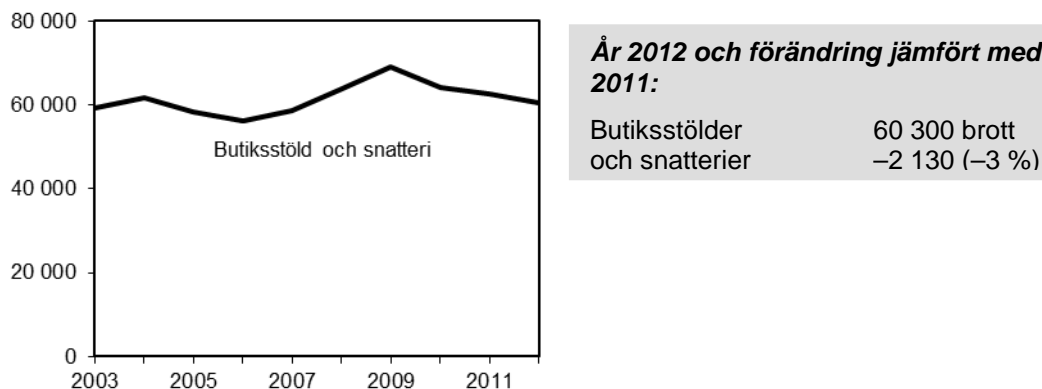
flest villainbrott tätt följd av oktober och december. Denna struktur återfinns inte bland lägenhetsinbrotten som uppvisar en relativt jämn nivå av antal anmälda brott under året.

Figur 13. Antal anmälda bostadsinbrott, åren 2003–2012.

Butiksstöld och fickstöld

Under 2012 anmäldes 60 500 stölder och snatterier från butik, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. Antalet anmälda butiksstölder har varierat under den senaste tioårsperioden, men trenden har varit nedåtgående de senaste tre åren, och antalet ligger nu 2 procent högre än för tio år sedan. Antalet anmälda butiksstölder påverkas av butikers kontroller och policy för att anmäla brott.

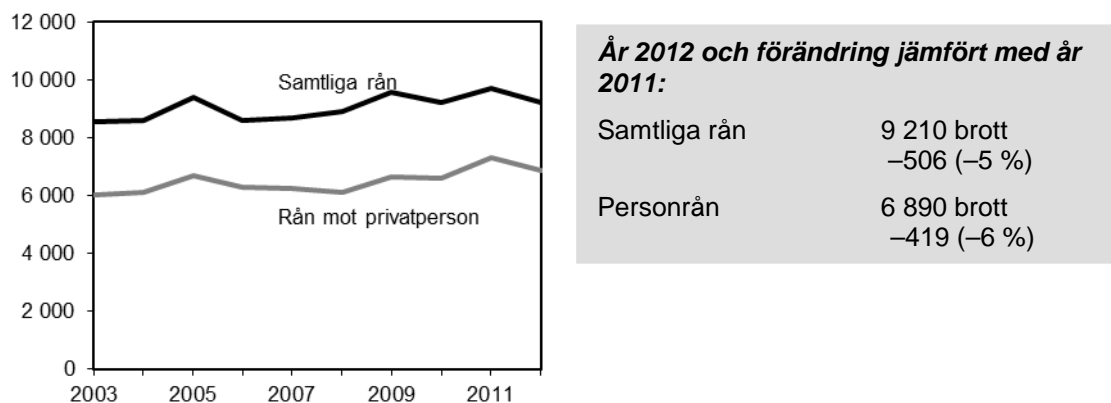

Figur 14. Antal anmälda butiksstölder och snatterier, åren 2003–2012.

Under 2012 anmäldes 52 900 fickstölder. Det är en ökning med 17 procent jämfört med föregående år (+ 7 760 brott).

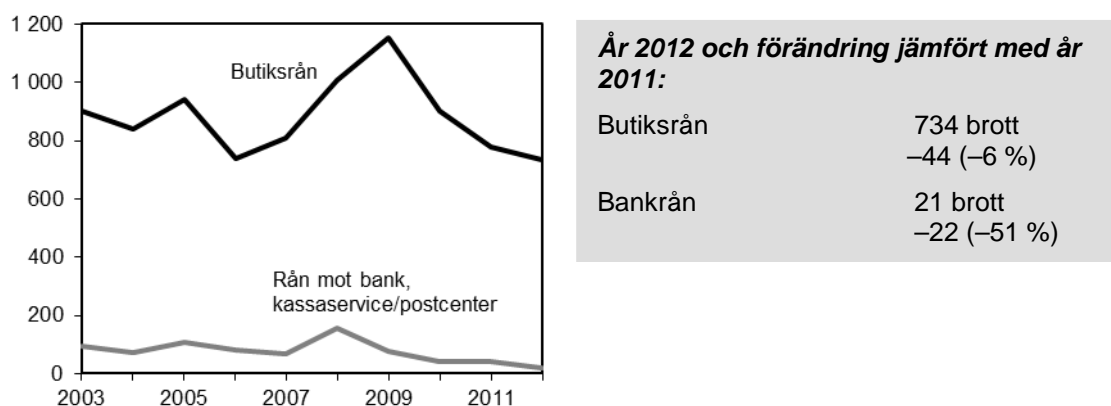
Rån

Antalet anmälda rån minskade 2012 med 5 procent jämfört med föregående år. Totalt anmäldes 9 210 rån. Antalet rån mot privatpersoner (personrån), som är den vanligaste råntypen, minskade med 6 procent jämfört med 2011. Både det totala antalet anmälda rån och personrån ligger kvar på den relativt stabila nivå som rått under tioårsperioden 2003–2012.

Figur 15. Antal anmälda rån (totalt) och personrån, åren 2003–2012.

Antalet anmälda rån i övriga kategorier är betydligt färre, men grövre, eftersom det relativt sett är vanligare att förövarna använder skjutvapen. Bland de övriga kategorierna återfinns bland annat *butiksrån*, som under 2012 minskade med 6 procent jämfört med året innan till 734 anmälda brott. År 2012 anmäldes 21 rån mot *bank*, vilket är en minskning från 2011. De anmälda bankrånen är en liten brottstyp som uppvisat stora antalsmässiga variationer under åren. Även antalet anmälda rån mot *värde transporter*, som ökade med 15 anmälda brott under 2012 till 50 brott har visat relativt stora svängningar under 00-talet. *Taxirånen* minskade med 21 anmälda brott till 40 anmälda brott under 2012.

Figur 16. Antal anmälda butiksrån och bankrån, åren 2003–2012.

Utvecklingen av övriga anmälda brott

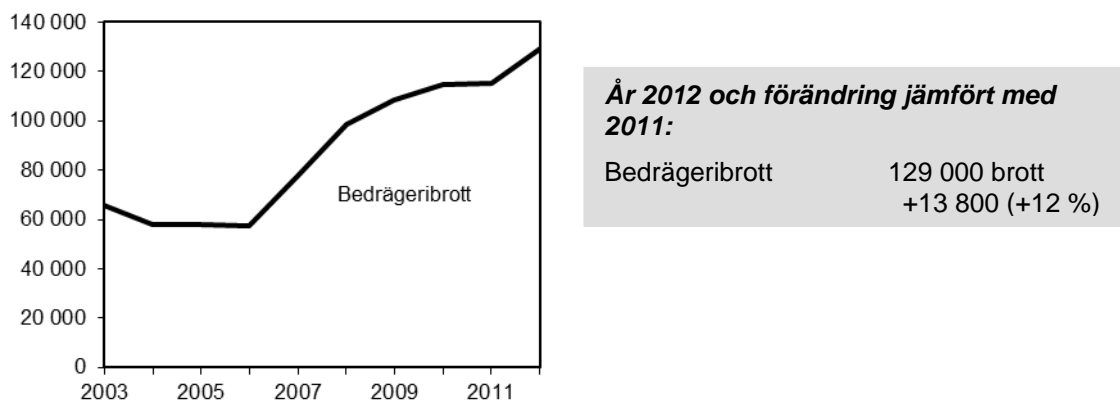
Bedrägeribrott

Under 2012 anmäldes cirka 129 000 bedrägeribrott³ (9 kap. brottsbalken). Det är en ökning med 13 800 brott (+12 %) jämfört med 2011. Bedrägeri med hjälp av internet har ökat med 43 procent till 21 400 anmälda brott, samtidigt som bedrägeri med hjälp av bluffaktura har minskat med 5 procent till 16 100 anmälda brott.

Antal anmälda bedrägeribrott har mer än fördubblats sedan 2006. Sett i ett längre perspektiv var nivån för bedrägerier i slutet av 1980- och början av 1990-talet nästan lika hög. Anmälningens benägenheten varierar mellan olika typer av bedrägerier och beror

³ Exklusive bidragsbrott.

på omständigheter vid brottet samt myndigheters och privata aktörers förmåga att upptäcka de brott som riktas mot dem. Bedrägeri är ett typiskt seriebrott där en enda bedragare kan ge upphov till tusentals anmälda brott under en kort period. Bedrägerierna kan därför uppvisa stora skillnader i statistiken från år till år.

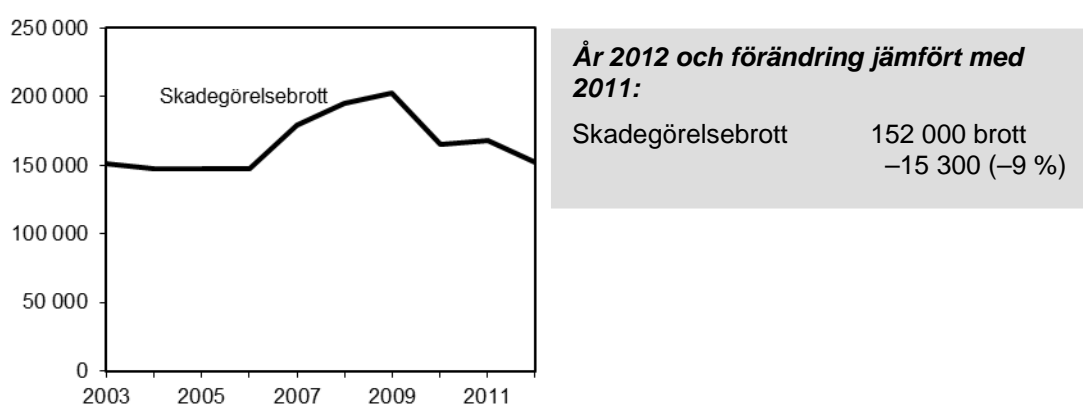
Figur 17. Antal anmälda bedrägeribrott, åren 2003–2012.

Bidragsbrott

I redovisningen till och med 2007 ingick bidragsbrott i statistiken över anmälda bedrägeribrott. Den 1 augusti 2007 trädde bidragsbrottslagen i kraft och började tillämpas för bedrägerier som begås mot vissa statliga och kommunala myndigheter. Dessa brott redovisas numera som brott mot bidragsbrottslagen. År 2012 anmäldes 8 420 bidragsbrott, vilket motsvarar en minskning med 12 procent jämfört med 2011. Drygt 40 procent av bidragsbrotten avser brott mot Försäkringskassan. Dessa brott minskade med 22 procent till 3 630 anmälda brott.

Skadegörelsebrott

År 2012 anmäldes 152 000 skadegörelsebrott, vilket är 9 procent lägre än föregående år. De anmälda skadegörelsebrotten har totalt sett ökat med 1 procent sedan 2003.

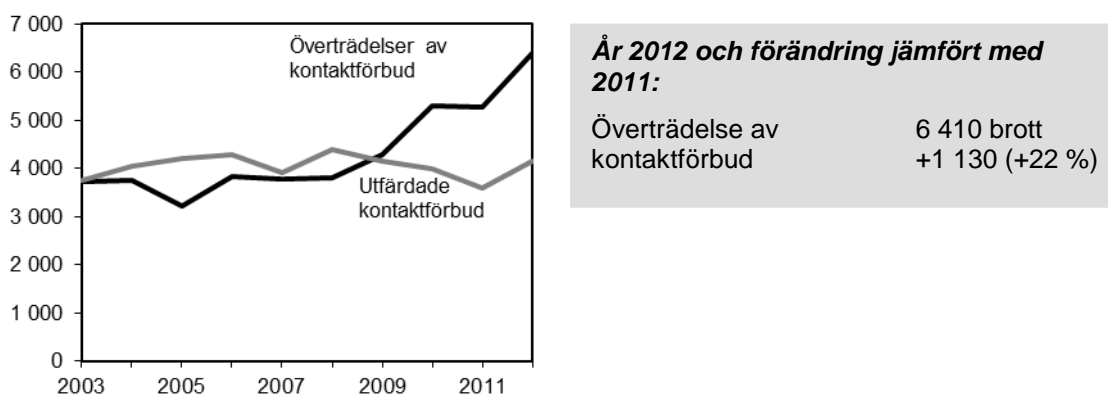

Figur 18. Antal anmälda skadegörelsebrott, åren 2003–2012.

Överträdelse av kontaktförbud

Den 1 oktober 2011 ersattes lagen om besöksförbud med lagen om kontaktförbud (SFS 2011:487) i syfte att förbättra situationen för de personer som på olika sätt riskerar att utsättas eller har utsatts för våld, hot och trakasserier. Lagändringen innebär bland annat möjligheter till övervakning med hjälp av elektronisk fotboja av dem som dömts till kontaktförbud. Detta bör beaktas vid analyser av de anmälda brotternas utveckling.

År 2012 anmäldes 6 410 överträdelser av kontaktförbud, vilket är en ökning med 1 130 brott, sedan föregående år. Vid denna typ av brott är det vanligt att en enskild gärningsperson begår ett upprepat antal överträdelser mot ett kontaktförbud vilket ger upphov till ett stort antal brott i anmälan. Enligt uppgifter från Åklagarmyndigheten utfärdades 4 150 kontaktförbud under året, vilket är fler än föregående år.

Figur 19. Antal anmälda överträdelser av kontaktförbud och antal utfärdade kontaktförbud åren 2003–2012.

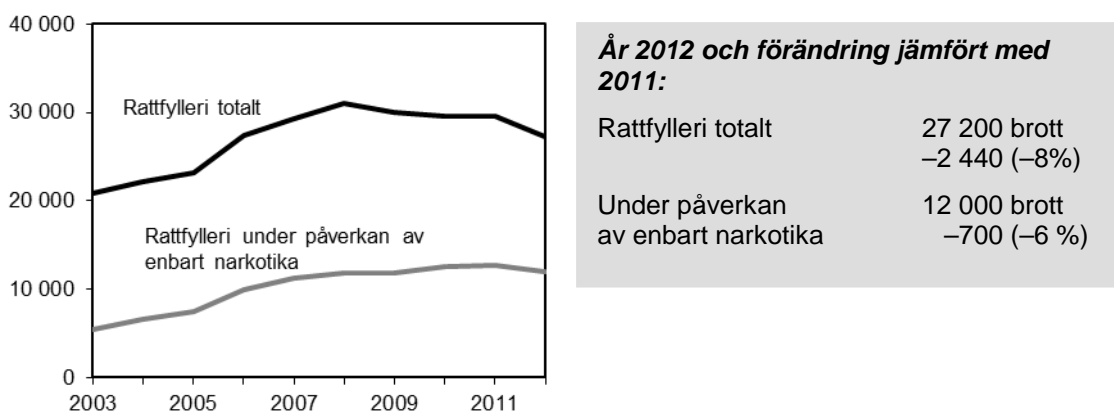
Olaga förföljelse

Olaga förföljelse infördes i brottsbalken den 1 oktober 2011. Därför är 2012 det första året då statistik för anmälda brott av den här brottstypen finns tillgänglig för hela året. År 2012 anmäldes 916 fall av olaga förföljelse.

Rattfylleribrott

År 2012 anmäldes 27 200 rattfylleribrott. Rattfylleri under påverkan av alkohol, där även fall där personen varit påverkad av både alkohol och narkotika ingår, minskade med 2 440 anmälda brott. Rattfylleri under påverkan av enbart narkotika minskade med 6 procent till 12 000 anmälda brott.

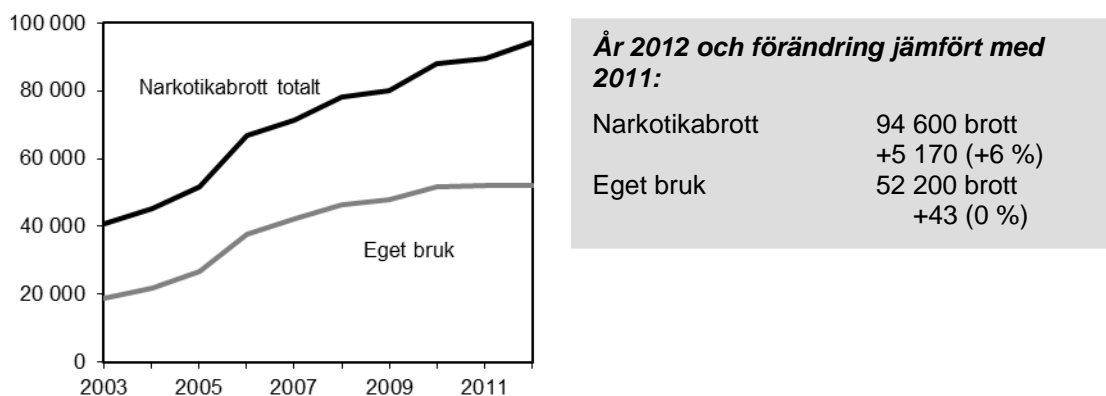
Anmälningarna om rattfylleribrott ökade fram till 2008 för att därefter ligga kvar på en jämn nivå. En trolig anledning till att de anmälda rattfylleribrotten tidigare ökade är att polisen i det närmaste fördubblade antalet slumpvisa alkohol- och drogtester under den perioden. En lagändring, som infördes 1999, har sannolikt också påverkat ökningen av anmälda rattfylleribrott under påverkan av narkotika.

Figur 20. Antal anmälda rattfylleribrott, åren 2003–2012.

Narkotikabrott

År 2012 fortsatte antalet anmälda brott mot *narkotikastrafflagen* att öka. Totalt anmäldes 94 600 brott, en ökning med 6 procent jämfört med 2011. Under 90-talet och fram till 2001 pendlade antalet anmälda narkotikabrott kring en relativt konstant nivå. Därefter har anmälningarna ökat kraftigt. Narkotikabrotten tillhör de brottskategorier där antalet anmälda brott i hög grad påverkas av polisens spanings- och ingripande verksamhet. Under 2000-talet har polisens insatser på området intensifierats, vilket har gett utslag i statistiken.

Figur 21. Antal anmälda narkotikabrott, åren 2003–2012.

Några nya redovisningar 2012

Från och med årsskiftet 2012 särredovisas ett antal nya brottstyper. För bedrägeri mot EU:s finansiella intressen anmäldes 2 brott under 2012, medan subventionsmissbruk hade 1 anmält brott.

Regionala variationer

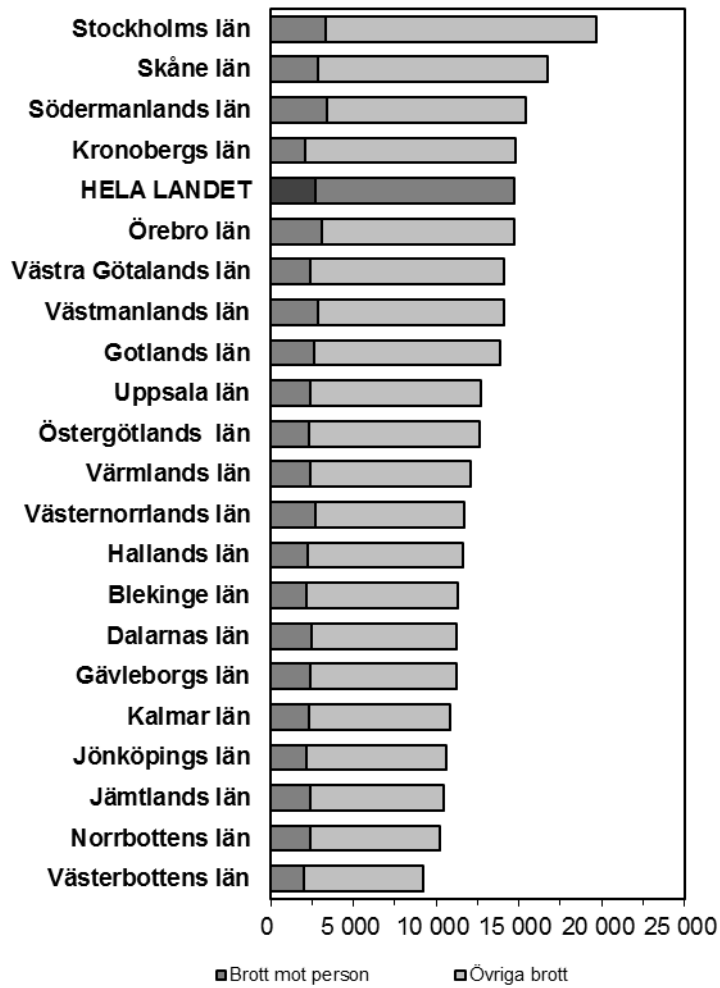
I relation till folkmängden anmäls flest brott i storstadsregionerna. I Stockholms län anmäldes under 2012 ungefär 19 600 brott per 100 000 invånare. Motsvarande siffra för Västerbottens län är 9 230 brott, eller cirka hälften så många som i Stockholms län. Under de senaste fem åren har Stockholms och Skåne län legat högt i brottsstatistiken, medan Västerbottens län har legat på en låg nivå sett till övriga län.

Under 2012 låg anmälda brott per 100 000 invånare på ungefär samma nivå som tidigare för de flesta län. Ett par län uppvisade dock relativt stora förändringar. Antalet anmälda brott per hundra tusen invånare minskade i Jämtlands län (–13 %), Västmanlands län (–7 %), Skåne län (–7 %) och Västerbottens län (–7 %). Däremot ökade antalet anmälda brott per hundra tusen invånare i Kronobergs län (+11 %), Gotlands län (+10 %) och Värmlands län (+6 %).

Under 2012 hade Södermanlands, Stockholms och Örebro län ett förhållandevis högt antal anmälda brott per 100 000 invånare då det gäller brott mot person. Stockholms, Skåne och Södermanlands län hade flest stöld- och tillgreppsbrott per 100 000 invånare.

Vid kommunvisa jämförelser finns storstäderna Stockholm, Malmö och Göteborg bland de kommuner som redovisar högst antal anmälda brott per 100 000 invånare. Men även kommuner med hög genomströmning av människor som inte är bofasta i kommunen, till exempel Sigtuna (internationell flygplats) och Helsingborg (färjetrafik), uppvisar ett stort antal brott per 100 000 invånare i befolkningen. I storstäderna redovisas av samma

skäl det högsta antalet anmälda brott i stadskärnorna, som Norrmalms stadsdel i Stockholm och Centrum i Göteborg och Malmö.

Figur 22. Antal anmälda brott per 100 000 invånare, länsvis, år 2012.

Statistikens innehåll

Anmälda brott

I den officiella statistiken över anmälda brott redovisas brott som anmälts till och registrerats av Polismyndigheten, Tullverket, Åklagar- eller Ekobrottsmyndigheten i Sverige under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före registreringstillfället och behöver inte ha upptäckts det år eller den månad som redovisningen avser. De flesta av de anmälda brotten har skett i Sverige, men för 1–2 procent ligger brottsplatsen utomlands.

Det totala antalet anmälda brott redovisas, det vill säga även händelser som efter utredning visar sig inte vara brott, eller där brott inte kan styrkas. Det är särskilt viktigt att komma ihåg vid jämförelser med annan kriminalstatistik och vid internationella jämförelser, där man ofta har en snävare definition av begreppet brott. Då det gäller till exempel mord, dråp och misshandel med dödlig utgång har det vid jämförelser med dödsorsaksstatistiken och annan forskning visat sig att det faktiska antalet personer som avlidit som en följd av dödligt våld under de senaste åren varit mellan 34 och 50 procent av det antal anmälda brott som redovisas i kriminalstatistiken⁴.

För brott som anmälts till och registreras av Tullverket (huvudsakligen smugglingsbrott) redovisas endast uppgifter om brott där det finns en skäligen misstänkt person. Statistiken över anmälda brott innehåller enbart de tullärenden som överlämnas till åklagaren. Många av de ärenden som tullen lägger ned kommer således inte med i statistiken.

Statistiken över antalet anmälda brott ger en allmän beskrivning av den anmälda brottslighetens nivå, utveckling, struktur och regionala fördelning i Sverige per år och månad. Den används främst för att följa upp, bedöma, planera och utveckla rättsväsendets verksamheter samt för att belysa brottsligheten i olika avseenden, såväl i ett nationellt perspektiv som på regional och lokal nivå. Oftast är det utvecklingen av den faktiska brottsligheten som är intressant. Statistiken visar dock endast en del av denna verklighet, nämligen den del som kommer till polisens och andra registrerande myndigheters kännedom. En utförligare beskrivning av hur statistiken ska tolkas ges i rapporten *Konsten att läsa statistik om brottslighet* (rapport 2006:1) som finns på Brå:s webbplats, www.bra.se.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar brott mot brottsbalken (BrB)⁵, brott mot trafikbrottslagen (TBL), brott mot narkotikastrafflagen (NSL) samt brott mot specialstraffrättsliga författningar för vilka fängelse ingår i straffskalan. Försök, förberedelse och stämpling⁶

⁴ När det gäller dödligt våld genomför Brå sedan år 2002 en specialstudie för att kunna presentera ett så korrekt antal fall av dödligt våld som möjligt. Resultatet av studien presenteras i en separat rapport som finns tillgänglig på Brå:s hemsida: www.bra.se. Resultaten publiceras i samband med den slutliga statistiken.

⁵ Följande brott ingår dock inte: vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (16 kap. 16 §).

⁶ Med stämpling (enligt 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan planerar att utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

till brott redovisas i allmänhet som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas separat enbart för mord och dråp, våldtäkter, biltillgrepp och bostadsinbrott. I samband med att ett brott registreras hos polisen kategoriseras brotten i enlighet med regler som utfärdas av Brå i samråd med Rikspolisstyrelsen (RPS), Åklagarmyndigheten (ÅM), Ekobrottsmyndigheten (EBM) och Tullverket. Kategoriseringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och görs utifrån den information som finns om brottet vid anmälningstillfället. Kategoriseringen kan även grunda sig på uppgifter om till exempel offer, brottsplats och gärningspersonens tillvägagångssätt.

Hur antalet brott beräknas för de enskilda brottstyperna framgår av publikationen *Kodning av brott* som finns på Brås webbplats, www.bra.se. Huvudprincipen är att varje gång ett visst lagrum överträtts ska det räknas som ett brott.

Regional fördelning

Statistiken över anmälda brott redovisas för hela landet och per län, vanligtvis där brotten anmäls, samt per kommun där brottet är begånget. Vissa brott kan sakna uppgift om kommun, och då redovisas brotten bara på län. Från och med 1998 sammanfaller den geografiska länsindelningen med polismyndigheternas verksamhetsområden.

Insamling och bearbetning

Statistiken över anmälda brott grundar sig på de uppgifter som polis och åklagare registrerar i sina ärendehanteringssystem.

När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan som läggs in i det lokala ärendehanteringssystemet (RAR/PUST). Den lokala polismyndigheten skickar sedan uppgifterna till Rikspolisstyrelsen (RPS), som levererar uppgifterna till Brå. Dessutom levereras vissa uppgifter från åklagarnas och tullens ärendesystem till Brå. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

Brå publicerar statistik över anmälda brott månadsvis, kvartalsvis och årsvis.

Jämförelser över tid

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistikrutinerna för anmälda brott har ändrats vid flera tillfällen, till exempel genom ny insamlingsteknik eller nya redovisningssätt. Detta är viktigt att känna till vid jämförelser över tid. Nedan följer en sammanställning av några tekniska och juridiska förändringar sedan 1965 som i högre eller lägre grad har påverkat statistiken över anmälda brott. De är redovisade i fallande ordning, med de senaste förändringarna först. Styckena är skrivna så att de kan läsas separat. Den som är intresserad av ett specifikt år kan gå direkt till relevanta stycken.

- Under 2012 har både Åklagarmyndigheten och Polisen genomfört anpassningar av sina ärendehanteringssystem för att uppfylla de krav på informationsutbyte, som myndigheterna i rättsväsendet beslutat om inom samordningen för Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF).. Åklagarmyndigheten driftsatte sitt anpassade system i december, medan Polisen succesivt införde förändringarna i de 21 polismyndigheterna under perioden september till december. Förändringarna innebär bland annat förbättrade möjligheter att spåra enskilda brott och brottsmisstankar samt hantering av dessa hos Åklagarmyndigheten och Polisen. En annan förändring är att grundinformation som anges i registreringen av brott och misstänkta personer har standardiserats. Brå har inlett ett arbete med att analysera vilka effekter som förändringarna har på brottsstatistiken. Innan analyserna är klara är det viktigt att vidta en ökad försiktighet då statistik över anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer tolkas.
- År 2010 gjordes anpassningar i Brå:s statistikdatabas till följd av Åklagarmyndighetens införande av ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra), se nedanstående punkter. Syftet med anpassningarna var att förbättra tillförlitligheten i antalsräkningen av anmälda brott som registrerats hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten. I Cåbra har en unik brottsidentitet (BID) införts som ger bättre möjligheter att identifiera och följa upp enskilda brott. Det gäller till exempel brott som av administrativa skäl flyttas mellan olika ärenden eller åklagarkammare. Analyser efter anpassningen till den unika brottsidentiteten visar att antalet anmälda brott har varit underskattade sedan systemskiftet hos Åklagarmyndigheten. Vid tester har det visat sig att det i statistiken över samtliga anmälda brott år 2007 har tillkommit cirka 0,8 procent fler brott efter anpassningen. Motsvarande för åren 2008–2009 är cirka 0,2 procent fler brott. Underskattningen av antalet anmälda brott kan framför allt härröras till anmälda skattebrott samt även till viss del till borgenärsbrott. Detta beror på att dessa brottstyper oftast registreras i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem. Enligt de gjorda testerna har cirka dubbelt så många skattebrott tillkommit efter anpassningen för år 2007 och drygt 60 procent fler borgenärsbrott. För åren 2008-2009 har 10 respektive 1 procent fler skattebrott tillkommit samt 8 respektive 1 procent fler borgenärsbrott. Därmed är inte jämförelser av anmälda borgenärs- och skattebrott åren 2007–2010 relevanta. När det gäller statistik över den ekonomiska brottsligheten är jämförbarheten och tolkningen även för tidigare år problematisk, se nedanstående punkter. För mer information om påverkan av ovan beskrivna anpassningar till Cåbra, kontakta enheten för Rättsstatistik på Brå.

- I och med införandet av Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem (Cåbra) under andra halvåret 2007, kunde Ekobrottsmyndigheten förbättra antalsräkning och registrering av de anmälda brotten. I enlighet med anvisningarna i *Kodning av brott* som finns publicerade på www.bra.se övergick Ekobrottsmyndigheten till en mer extensiv antalsräkning som innebär att användare nu registrerar ett brott för varje deklARATION eller räkenskapsår. I tidigare praxis registrerades endast ett brott oavsett antal deklARATIONER och utan hänsyn till hur många räkenskapsår som omfattades. Förändringen genomfördes under 2008. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (rapport 2010:15).
- Under 2007 införde Åklagarmyndigheten successivt ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra) som ersatte tidigare system (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni 2007. Förbättringen i statistiken över anmälda brott till följd av systemomläggningen berör brott som vanligtvis anmäls direkt till åklagaren, såsom skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott (11 kap. BrB). Ändringen innebär att även information om brott som saknar en misstänkt person levereras till Brå. Samtliga anmälda brott i dessa kategorier ingår därmed i statistiken från och med 2007. Tidigare år redovisades endast anmälda brott där det fanns en skäligen misstänkt person. Detta har medfört att det från och med 2007 redovisas betydligt fler anmälda skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott jämfört med föregående år. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (Rapport 2010:15).
- Under 2007 införde polisen möjligheten att anmäla vissa brott via internet. Det har medfört att många brott, speciellt cykelstöld i Stockholms, Södermanlands och Gotlands län, inte har kunnat knytas till en viss kommun utan har rapporterats under okänd kommun i respektive län.
- I statistiken över anmälda brott har ett mindre fel upptäckts som berör vissa typer av skattebrott åren 2005–2006 och brott avseende föroreningar från fartyg för åren 2002–2006. Det innebär att antalet för dessa brott underskattades något under de åren.
- Vid slutet av 1999 påbörjades en större omläggning hos Rikspolisstyrelsen av de system som levererar uppgifter till statistiken. Med anledning av detta har Brå gjort stora omläggningar av sitt statistiksystem och hämtar numera in uppgifter om anmälda brott direkt från Polisens ärendesystem (RAR). Dessa omläggningar kan ha påverkat statistiken under åren 1999 och 2000. Bland annat kan antalet trafikbrott ha påverkats av omläggningen. För mer information, se publikationerna *Kriminalstatistik 1999* och *Kriminalstatistik 2000*.
- Den brottskod som infördes 1997 i Polisens ärendesystem för de fall där brottstyp inte kan anges direkt vid anmälningstillfället, redovisades i statistiken till och med år 2002, men togs sedan bort. För mer information, se publikationerna *Kriminalstatistik 2003*, *Kriminalstatistik 2004* och *Kriminalstatistik 2005*.

- Mellan åren 1994 och 1998 genomgick polismyndigheterna en omorganisation. De tidigare 118 myndigheterna slogs samman till 21 myndigheter som vardera omfattar ett län. Omorganisationen har medfört vissa problem med indataleveranserna. Detta har i viss mån påverkat statistiken, särskilt när det gäller regionala uppgifter.
- År 1994 övertog Brå ansvaret för den officiella kriminalstatistiken. Ansvaret för att även producera kriminalstatistiken övertogs av Brå i samband med bearbetningen av 1995 års statistik. Detta ansvar låg tidigare hos Statistiska centralbyrån (SCB). Ett nytt produktionssystem med en relationsdatabas har byggts upp. Omläggningen har i praktiken gett små effekter på jämförbarheten över tid. En kontroll av antalet anmälda brott mellan de två produktionssystemen ger en skillnad på 0,15 procent. Statistiken över antalet uppklarade brott kan dock ha påverkats något mer. Någon motsvarande kontroll av storleksordningen har inte kunnat genomföras.
- Under åren 1991–1995 infördes successivt en datoriserad anmälningsrutin vid polismyndigheterna – Rationell anmälningsrutin (RAR). En effekt är att det i kategorin fullbordade mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång nu registreras fler fall som egentligen inte är brott utan till exempel kan vara naturlig död, olyckshändelse eller överdos av narkotika, vilket leder till ett ökat antal registreringar. Jämförelser över tid för denna kategori är därför mycket osäkra.
- En omläggning av datasystemet genomfördes 1987.
- År 1975 infördes nya regler för kodning och antalsräkning av brott samtidigt som ADB-systemet för statistiken förändrades i grunden. Det är inte klarlagt i vad mån dessa omläggningar har påverkat jämförbarheten eller tillförlitligheten.
- Från och med 1965 ersätter brottsbalken den tidigare gällande strafflagen. De brott som anmäldes under åren 1950–1964 har, i förekommande fall och så långt det varit möjligt, omrubricerats enligt den nya brottsbalkens terminologi.
- När polisväsendet förstatligades år 1965 gjordes en genomgripande förändring av kriminalstatistiken. Diarieföringen gjordes enhetlig i polisdistrikten och ett nytt datoriserat system för statistikframställning infördes. Detta innebar bland annat att brottsredovisningen blev mer detaljerad, framför allt för förmögenhetsbrotten.

Kvalitetsstudier

Kvaliteten i brottskoder

För statistiken över anmälda brott, uppklarade brott samt misstänkta personer är uppgifter om brottskod avgörande för till vilken brottstyp som brotten, beslutna eller de registrerade misstankarna ska räknas. För att få en bättre förståelse för kvaliteten i registreringen av brottskoder har Brå genomfört en kvalitetsstudie, som publicerades i september 2012.

Resultatet visar att felkodningar framförallt påverkar fördelningen av brott inom brottskategorierna. Det är sällan som anmälningarna skulle ha kodats till en helt annan

kategori. Till exempel bedömdes samtliga av de anmälningar som ingick i studien och som getts en brottskod för bedrägeri ha registrerats till rätt brottskategori. Däremot förekom felkodningar över vilken typ av bedrägeri det var frågan om, datorbedrägeri, bluffaktura bedrägeri med hjälp av internet eller annat. Generellt förekom en överanvändning av koder för ärenden utan egen brottskod, som *övrigt bedrägeri* eller *annan stöld*, vilket också innebar att brottstyper med egen brottskod var underanvända, t.ex. *bedrägeri med hjälp av internet*.

Ytterligare områden där det på grund av felkodningar finns anledning att iaktta försiktighet vid tolkningen av statistiken är variabler avseende *i nära relation/ej i nära relation, bekant/obekant, grovt/annat än grovt, försök/fullbordat* samt *inomhus/utomhus*. Det framgår av den ovan nämnda studien, men också i andra undersökningar som gjorts av Brå och SCB rörande användningen av brottskoder. För ytterligare information, se rapporten *Användningen av brottskoder, en kvalitetsstudie inom kriminalstatistiken*: <http://www.bra.se/brottskodsstudie>

Specialstudier om dödligt våld

För att kunna redovisa det faktiska antalet begångna brott avseende dödligt våld, gör Brå specialstudier av underlaget till statistiken sedan år 2002. Samtliga anmälda fall av fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång samt vållande till annans död (exklusive de som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) har studerats. Avsikten med studierna är bland annat att fastställa om misstanken om brott kvarstår efter polisens utredning (slutredovisad förundersökning). De anmälda fallen av vållande till annans död kontrolleras för att ta reda på om det bland dessa gärningar finns brott som är av den karaktären att de borde ha rubricerats som misshandel med dödlig utgång. Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp och misshandel med dödligt våld som korrekt registrerats som sådana eller som felaktigt registrerats som vållande till annans död.

Specialstudie om ekobrott

År 2004 gjorde Brå en specialstudie för att undersöka skillnaden i antal mellan Brås statistik och Ekobrottsmyndighetens statistik avseende de anmälda ekobrotten. Slutsatsen blev att Brås statistik endast innehåller uppgifter om brott där det finns en koppling till en skäligen misstänkt person och att skattebrotten räknas på olika sätt. I och med införandet av Cåbra 2007 levereras även information om brott som saknar en misstänkt person till Brå.

För mer information se *Kvalitetsstudie om ekobrott*, som finns att ladda ner från www.bra.se.

Mars 2013

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, opinionsbildning och forskning.

Enheten för rättsstatistik på Brå sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brå:s webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna *Kriminalstatistik* och *Narkotikastatistik*.

Statistik över anmälda och uppklarade brott har förts från år 1950.

Statistik över personer misstänkta för brott har förts från år 1975. Sedan 1995 ansvarar Brå för och publicerar den officiella kriminalstatistiken, dessförinnan gjordes det av Statistiska centralbyrån.